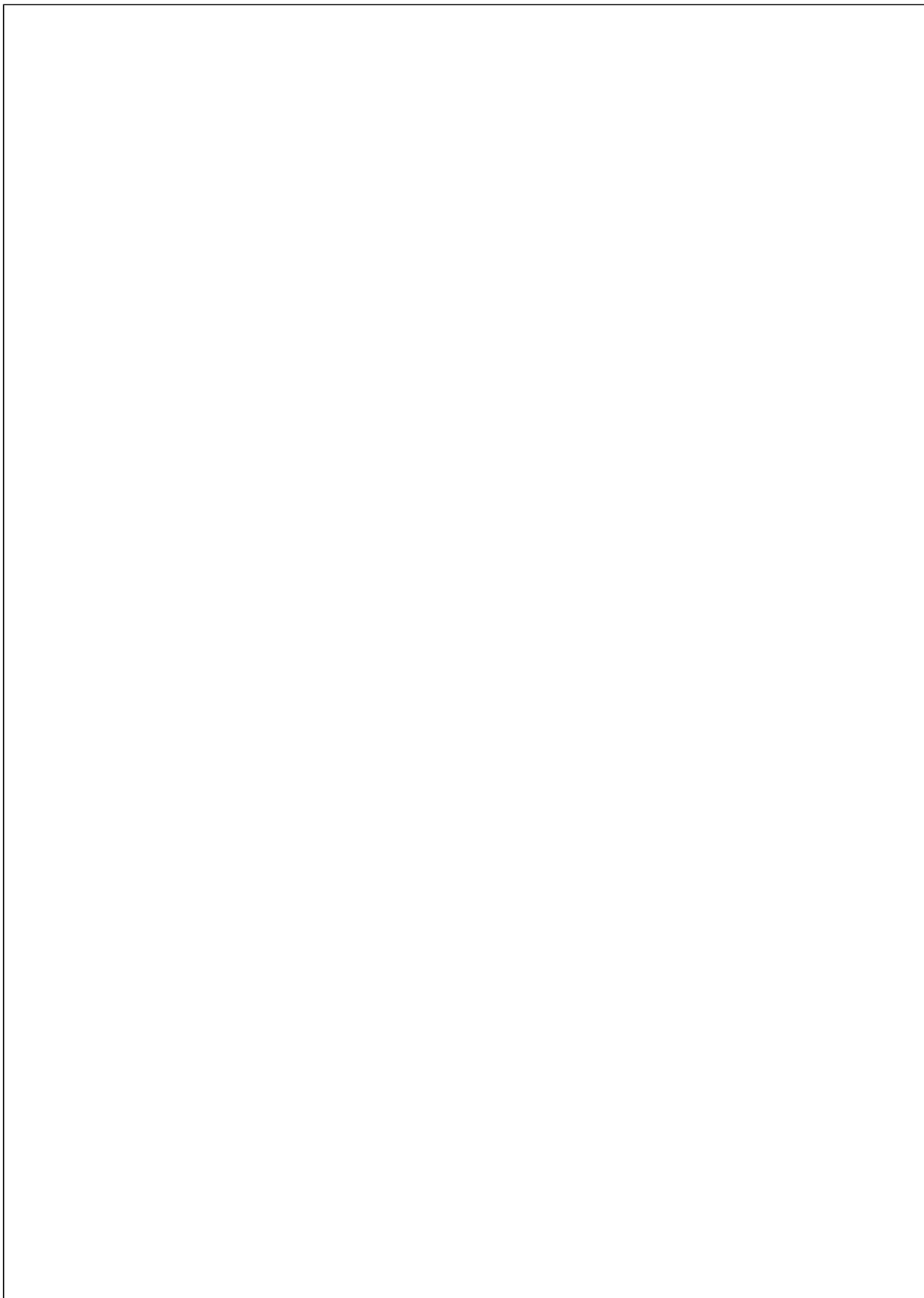

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/kongresy/kongres-pamieci-narodowej-1315/182757,Panel-dyskusyjny-Edukacja-dla-pamieci-podczas-Kongresu-Pamieci-Narodowej.html>
26.02.2026, 20:20

Panel dyskusyjny „Edukacja dla pamięci” podczas Kongresu Pamięci Narodowej

13.04.2023

– Jesteśmy instytucją, która jest w stanie, także w wirtualnej przestrzeni, przedstawić prawdziwą, zgodną z prawdą historyczną ofertę edukacyjną. Ona też znajduje już potwierdzenie w badaniach. Z tych badań wynika wprost, że przyszła pamięć i świadomość historyczna będzie się kształtować z jednej strony w wirtualnej przestrzeni, ale z drugiej strony w skrajnie odległych w emocjach nauczania historii, w miejscach narodowej pamięci i traumy – tak prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki uzasadnił potrzebę przeprowadzenia szerokiego badania wiedzy i świadomości historycznej Polaków, którego wyniki znalazły się w raporcie opublikowanym podczas inauguracji Kongresu Pamięci Narodowej.

13 kwietnia 2023 r. podczas inauguracji Kongresu Pamięci Narodowej zostały zaprezentowane wyniki [raportu „Edukacja dla pamięci”](#).

Przeprowadzone na zlecenie IPN badania świadomości historycznej Polaków to pierwsze na tak dużą skalę przedsięwzięcie, którego zasadniczym celem było poznanie stopnia wiedzy o przeszłości, prezentowanej przez mieszkańców naszego kraju. W projekcie uczestniczyło ponad sześć tysięcy osób. W trzech losowych i reprezentatywnych badaniach poddano analizie postawy społeczeństwa polskiego wobec przeszłości. Skoncentrowano się na kategoriach o kluczowym znaczeniu dla projektowania polityki edukacyjnej: uczniach szkół średnich, nauczycielach historii oraz Polakach powyżej 20. roku życia. Tak szeroko zakrojone badania ilościowe uzupełniono pogłębionymi badaniami jakościowymi metodą zogniskowanych wywiadów grupowych.

– Stanęliśmy w XXI w. przed konkretnym zadaniem. Mamy obowiązek wiedzieć jak wygląda struktura pamięci, żeby móc wiedzieć jak w niej oddziaływać – podkreślił prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki.

Zespół pod kierownictwem dr. hab. Krzysztofa Malickiego, prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego, przeprowadził badania nad świadomością historyczną Polaków. To, zlecone przez Instytut Pamięci Narodowej, badanie jest największym jak dotąd przedsięwzięciem tego typu w Polsce. Jego celem było poznanie stopnia wiedzy o przeszłości oraz sprawdzenie, czy wiedza historyczna wywołuje refleksję i pomaga zrozumieć teraźniejszość. Jak zauważył prof. Malicki: *– Każdy budowniczy wie, że zanim zbuduje gmach powinien rozpoznać grunt na którym go zbuduje. Podobnie jest ze zmianami w świadomości społecznej, zanim postanowimy dokonać pewnej zmiany, zanim dokonamy pewnych działań w zakresie zmian w świadomości społecznej powinniśmy dogłębnie rozpoznać grunt na którym chcemy te działania podejmować.*

Cele badania obejmowały:

- Rozpoznanie struktury postaw Polaków wobec historii i przeszłości – analiza jej komponentów, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystywania historii do wyjaśniania problemów współczesności.
- Określenie poziomu wiedzy Polaków na temat węzłowych zagadnień historii narodowej, z uwzględnieniem znajomości ikonografii – fundamentalnej dla kształtowania wyobrażenia o

polskiej historii.

- Poddanie ocenie przez uczniów i nauczycieli wybranych innowacyjnych form nauczania historii i skonfrontowanie stanowiska obu tych kategorii.
- Poznanie potocznych wyobrażeń o przeszłości przez odtworzenie kanonów historycznych, tj. wskazanie postaci, wydarzeń i miejsc pamięci najsilniej obecnych w świadomości narodowej.
- Rozpoznanie szerokiej gamy źródeł pozyskiwania wiedzy, które kształtują zbiorową pamięć oraz identyfikacja najważniejszych mediów i miejsc pamięci (film, książka, muzeum, internet, rozmowy w rodzinie itp.).

Omawiając uwarunkowania prowadzonego przez siebie projektu, profesor Malicki stwierdził, że „schemat tego badania był bardzo złożony i trudno doprowadzić do jednego wniosku, ponieważ w każdym segmencie wyłaniają się pewne wnioski”. Spostrzeżenie to wskazuje na konieczność kontynuowania tego typu działań.

Jak wpływać na kolejne pokolenia Polaków? Jak uczynić historię funkcjonalną, żeby przekładała się ona na konkretne postawy? Jak kształtować pamięć narodową? Odpowiedzi na te tematy próbowali znaleźć uczestnicy panelu „Edukacja dla pamięci”, będącego jednocześnie próbą analizy zaprezentowanego dzisiaj raportu:

- dr Barbara Fedyszak-Radziejowska (doradca Prezydenta RP)
- prof. Zdzisław Krasnodębski (Parlament Europejski)
- prof. Krzysztof Malicki (Uniwersytet Rzeszowski)
- dr Karol Nawrocki (IPN)
- prof. Andrzej Szpociński (ISP PAN)
- moderator Adam Hlebowicz (IPN)

Profesor Andrzej Szpociński zwrócił uwagę, że „jesteśmy świadkami ekspansji nowych mediów w przekazywaniu wiedzy historycznej”. Raport daje odpowiedzi na pytania dotyczące źródeł, z których Polacy czerpią wiedzę o przeszłości. Pokazuje, które działania, a także jaka oferta edukacyjna cieszą się największym zainteresowaniem i dają najlepsze rezultaty. Nowością jest zestawienie sposobów nauczania historii preferowanych przez nauczycieli z opiniami uczniów. Stwarza to przestrzeń do zmian sposobów przekazywania wiedzy historycznej, dostosowując proces edukacji do dynamicznie zmieniającego się świata.

Już teraz można stwierdzić, że pozyskiwana przez Polaków wiedza o historii pochodzi ze zróżnicowanych źródeł, zarówno tradycyjnych (rozmowy ze starszym pokoleniem, wizyty w muzeum), jak i nowoczesnych (internet, gry komputerowe). Optymizmem napawają także informacje na temat roli muzeów, ujawniając przy tym zapotrzebowanie na ofertę w tym zakresie. Według raportu są one często uznawane za ciekawe i wiarygodne źródła wiedzy. Ponadto u około jednej trzeciej uczniów i Polaków 20+ stwierdzono tendencję do odnajdywania wpływu historii na współczesność.

Jedną z konkluzji dzisiejszej dyskusji jest opinia prezesa IPN Karola Nawrockiego: *–Widzimy, że ten głęboki dysonans pomiędzy tym, czego chce młodzież i chcą Polacy powyżej 20 roku życia, odpowiada właściwie na tok tej dyskusji w tym kontekście. Będąc przywiązany do prawdy, do rodzaju emocji i cierpienia równocześnie należy otwierać się na nowe ścieżki”.*

Dyskusja była transmitowana na kanale IPNtv.

Więcej informacji znajduje się w raporcie „Edukacja dla pamięci”, który można pobrać w całości poniżej:

[Edukacja dla pamięci. Przekaz wiedzy historycznej w kontekście postaw Polaków wobec ich przeszłości](#)

INSTITUTE
OF NATIONAL
REMEMBRANCE

Education for Remembrance

**Transfer of historical knowledge
in the context of the attitudes of Poles towards their past**

[Education for Remembrance. Transfer of historical knowledge in the context of the attitudes of Poles towards their past](#)

Patronat Honorowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy

Instytut Pamięci Narodowej
zaprasza

13-15 kwietnia 2023

PGE NARODOWY, WARSZAWA

Patronat Honorowy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy

Historia mówi przez pokolenia

Kongres
Pamięci
Narodowej

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kongres Pamięci Narodowej